

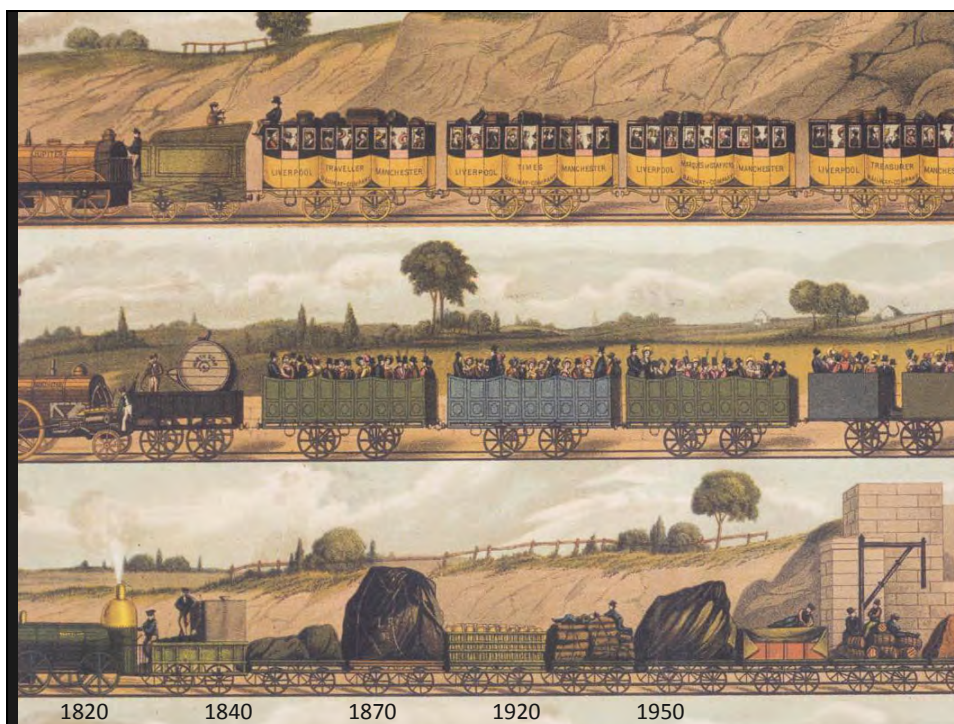
Σιδηρόδρομοι και σιδηροδρομικοί σταθμοί

Ρόλος και επιδράσεις στις χρήσεις και τον ιστό της πόλης

Παραδείγματα από Ευρωπαϊκές πόλεις

Ελένη Χανιώτου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
Βόλος, 3 Δεκεμβρίου 2014

21ος αιώνας Παγκοσμιοποίηση, Δίκτυα, Ταχύτητα

- **Glocality** (*think global, act local*)
- **Connectivity** (*ability to make a connection*)
- **Networking** (*replacing Hierarchy*)

- **Νέες καταστάσεις**
Νέες τεχνολογίες (NTIC), Μεγάλες ταχύτητες (HS), Νέοι τρόποι χρήσης χώρου και χρόνου

- **Κινητικότητα** (Υπόγεια, Επίγεια, Υπέργεια, Εναέρια)
*Μετάβαση (μετά-θεση από αφετηρία σε προορισμό)
Ταξίδι (μετακίνηση μεταξύ αφετηρίας/προορισμού)*

21ος αιώνας Παγκοσμιοποίηση, Δίκτυα, Ταχύτητα

- **Σιδηρόδρομος**
- Κεντρικοί σιδηροδρομικοί σταθμοί:
 - Δικτυακοί κόμβοι (διεθνείς, εθνικοί, επαρχιακοί...)
 - Σημεία αλλαγής χωρικής κλίμακας

 - Σημεία συνδεσιμότητας (*connectivity*)
 - Σημεία αναχώρησης/άφιξης και εισόδου/εξόδου (*gateways*)

 - Σημεία ταχύτητας (δημιουργίας και μεταβολής)
 - Στοιχεία κινητικότητας (δημιουργίας και μεταβολής)

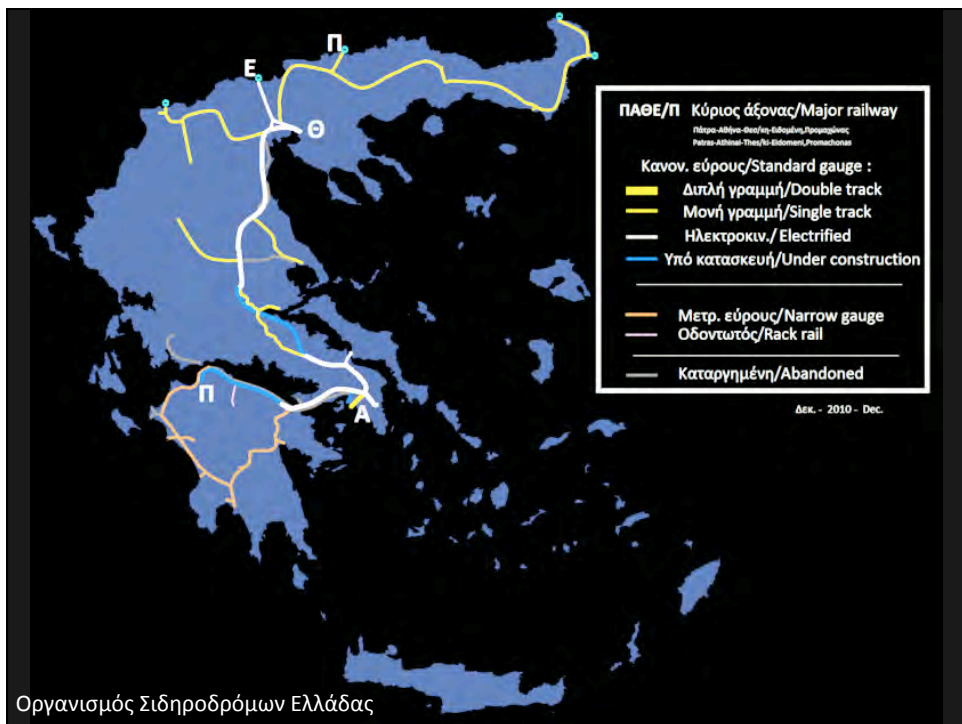
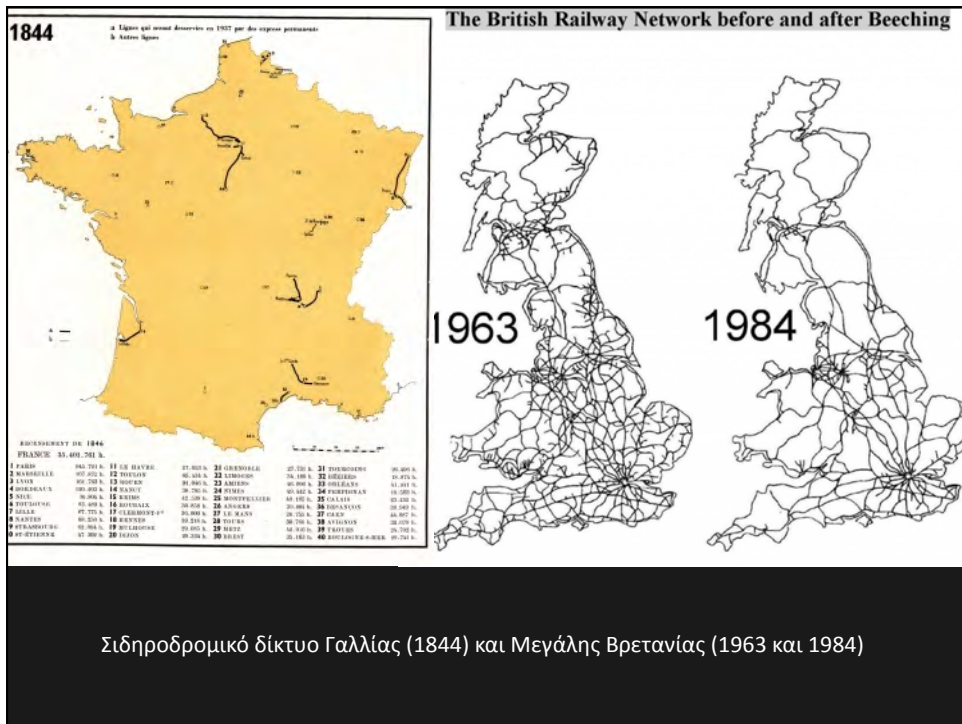

Saint-Etienne Châteaureux Station – France. Postcard, late 19th century

Bellegarde Station – France. Postcard, early 20th century

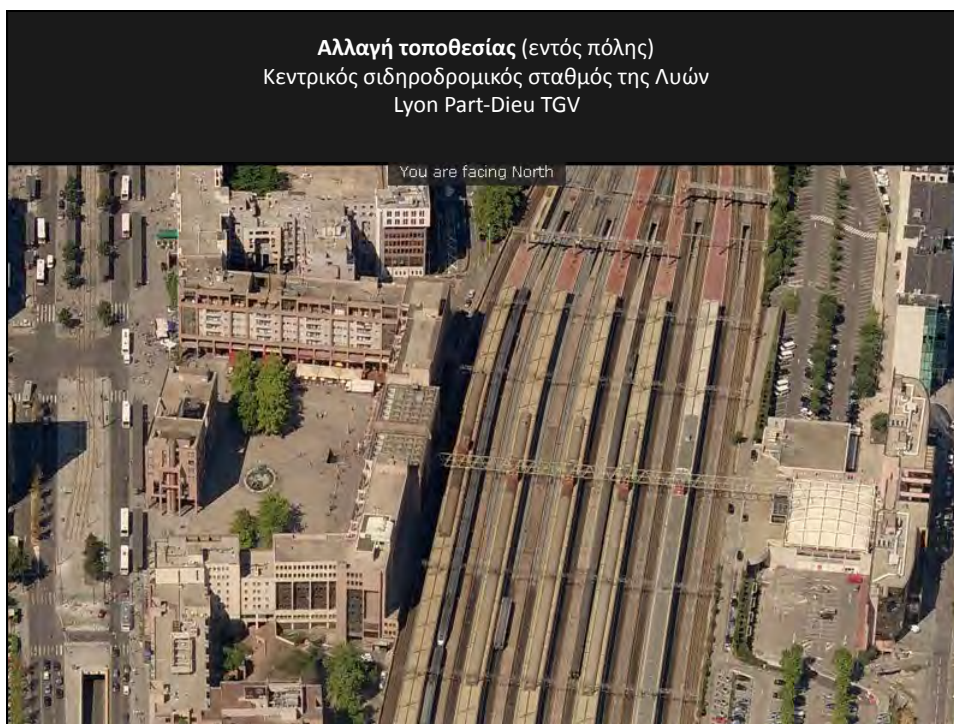
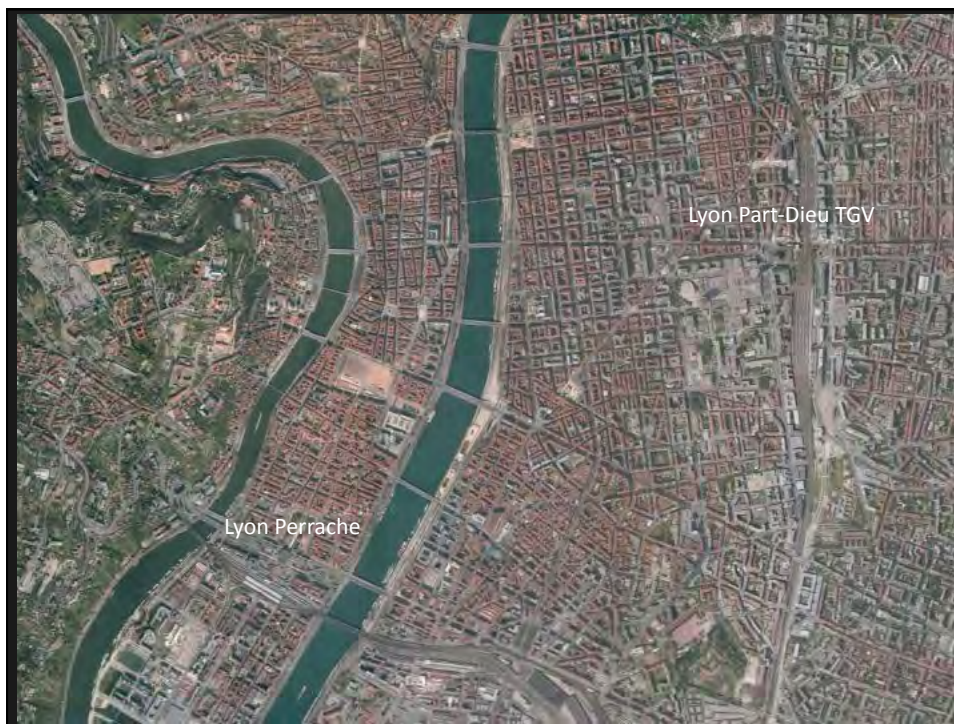

21ος αιώνας Παγκοσμιοποίηση, Δίκτυα, Ταχύτητα

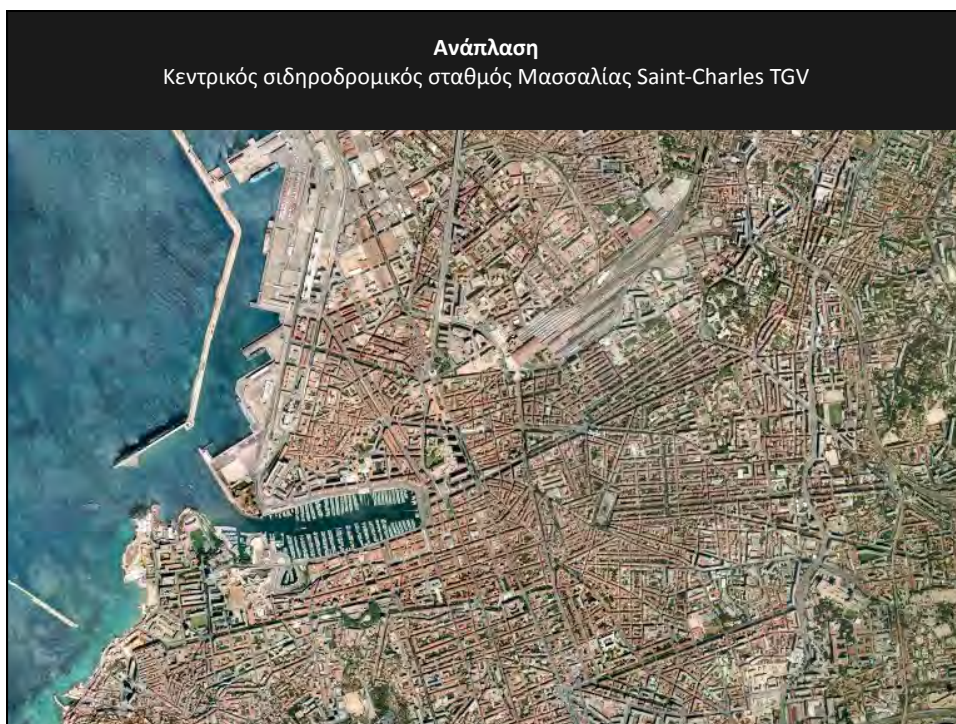
- Κεντρικοί σιδηροδρομικοί σταθμοί: Γενικές τάσεις
 - **Αλλαγή τοποθεσίας**
 - **Ανάπλαση**
- Σήμερα
 - Νέο κοινό (νέες ανάγκες)
 - Νέες προσφερόμενες υπηρεσίες
 - Νέα χαρακτηριστικά (χωρικά, μορφολογικά, λειτουργικά...)

Κεντρικός σιδηροδρομικός σταθμός της Λυών – Lyon Part-Dieu TGV

Παραδείγματα σιδηροδρομικών σταθμών στις Ευρωπαϊκές πόλεις

- Αλλαγές στους κεντρικούς σταθμούς σήμερα

Γιατί;

- αύξηση αριθμού επιβατών σε όλα τα μέσα μεταφοράς
- τεχνολογικές εξελίξεις, μεγάλες ταχύτητες (TGV: *Train à Grande Vitesse* – HST: *High Speed Trains*)

Με τι σκοπό;

- αύξηση προσελκυσιμότητας (*attractivity*)
- βελτίωση προσβασιμότητας (*accessibility*)

Παραδείγματα σιδηροδρομικών σταθμών στις Ευρωπαϊκές πόλεις

- *Gares et quartiers de gares (2000)*

[Σταθμοί και συνοικίες σταθμών]

Ερευνα–Δράση με διπλό στόχο

- Θεωρητικό: σημασία του σταθμού σήμερα (μελέτη 9 Ελβετικών και Γερμανικών σταθμών)
- Πρακτικό: τοποθεσία και λειτουργικότητα (Στρασβούργο)

Διπλή προσέγγιση

- Έννοια της προσβασιμότητας (*accessibility*)
- Υπόθεση διασταύρωσης δύο διεθνών γραμμών (B/N, A/Δ)

Παραδείγματα σιδηροδρομικών σταθμών στις Ευρωπαϊκές πόλεις

- **Προσβασιμότητα:** ευκολία πρόσβασης. Διαδικασία αλλά και λειτουργική δομή (οργάνωση)

(C. Cauvin, C. Enaud, H. Reymond, 1992)

- **Προσελκυσσιμότητα:** ικανότητα ενός αντικειμένου, προσώπου, ομάδας αντικειμένων ή προσώπων, να προκαλούν μετακινήσεις προς αυτό ή αυτά.

(B. Guérin, 1989)

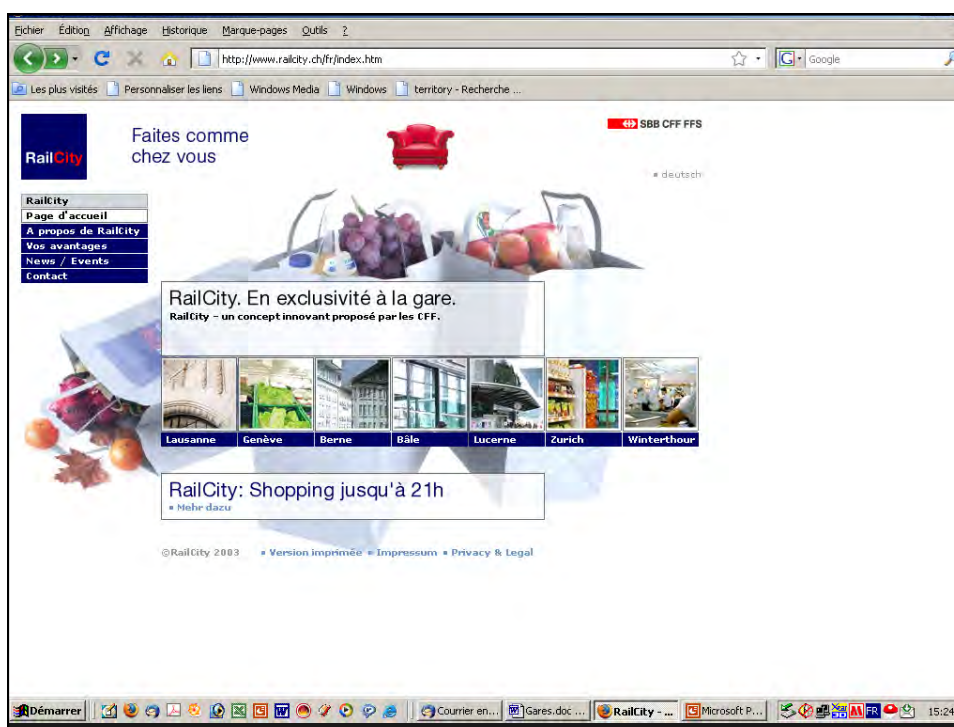
Παραδείγματα σιδηροδρομικών σταθμών στις Ευρωπαϊκές πόλεις

Προσβασιμότητα σταθμών: Πολλαπλές κλίμακες

- Διεθνής, εθνική, αστική, τοπική

Προσελκυσσιμότητα σταθμών: Προσφορά υπηρεσιών

- Νέες γραμμές (αεροδρόμια), Αύξηση δρομολογίων/ συχνότητας
- Βελτίωση ανταποκρίσεων/μετεπιβιβάσεων, μεγάλες ταχύτητες
- Μείωση κόστους μεταφοράς
- Μετατροπή του σταθμού σε πόλο αστικών δραστηριοτήτων
- Αξιοποίηση γης στα κεντρικά σημεία της πόλης, γύρω από το σταθμό

Παραδείγματα σιδηροδρομικών σταθμών στις Ευρωπαϊκές πόλεις

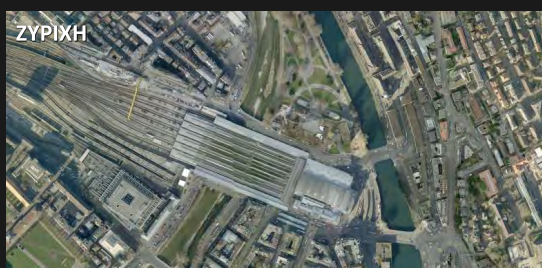
1. Γενεύη	6. Βέρνη
2. Ζυρίχη	7. Λουκέρνη
3. Καρλσρούη	8. Λωζάνη
4. Φράϊμπουργκ	9. Στουτγάρδη
5. Βασιλεία	10. Στρασβούργο

Παραδείγματα σιδηροδρομικών σταθμών στις Ευρωπαϊκές πόλεις

- Εξέλιξη των σταθμών σε Ελβετικές, Γερμανικές πόλεις: Μορφολογική και λειτουργική
 - Ανάπλαση και ένταξη στον αστικό ιστό
 - Μικροί μονολειτουργικοί \longrightarrow Πολυλειτουργικοί σταθμοί
 - 'Πολυκομβικοί σταθμοί' (πολυτροπικοί κόμβοι)

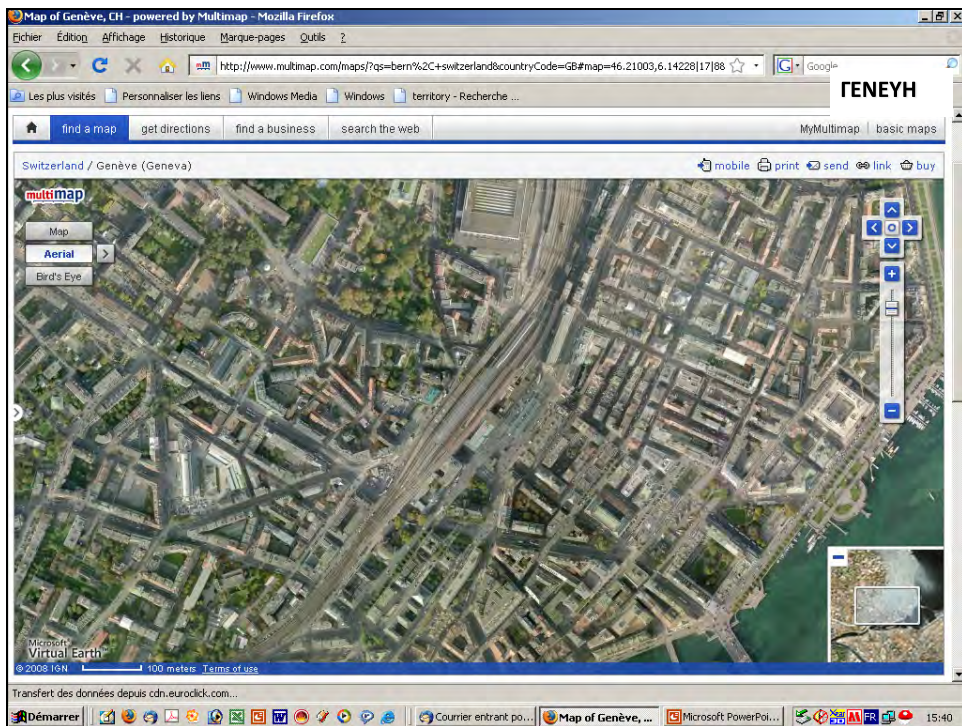
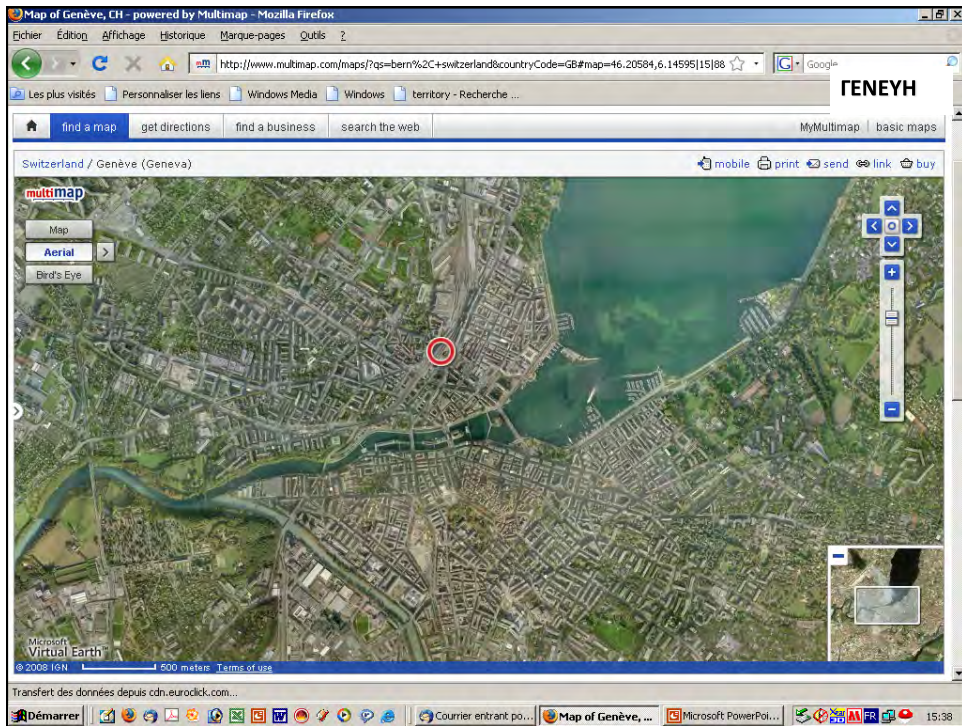
Παραδείγματα σιδηροδρομικών σταθμών στις Ευρωπαϊκές πόλεις

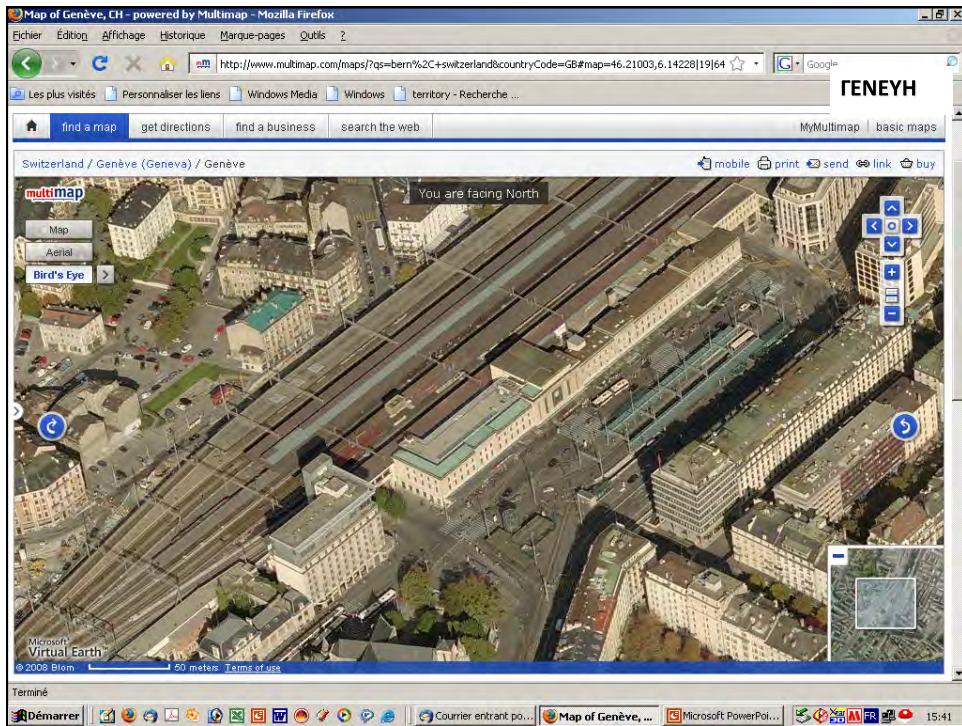
Μετωπικός σταθμός
ή
Κατά κεφαλήν

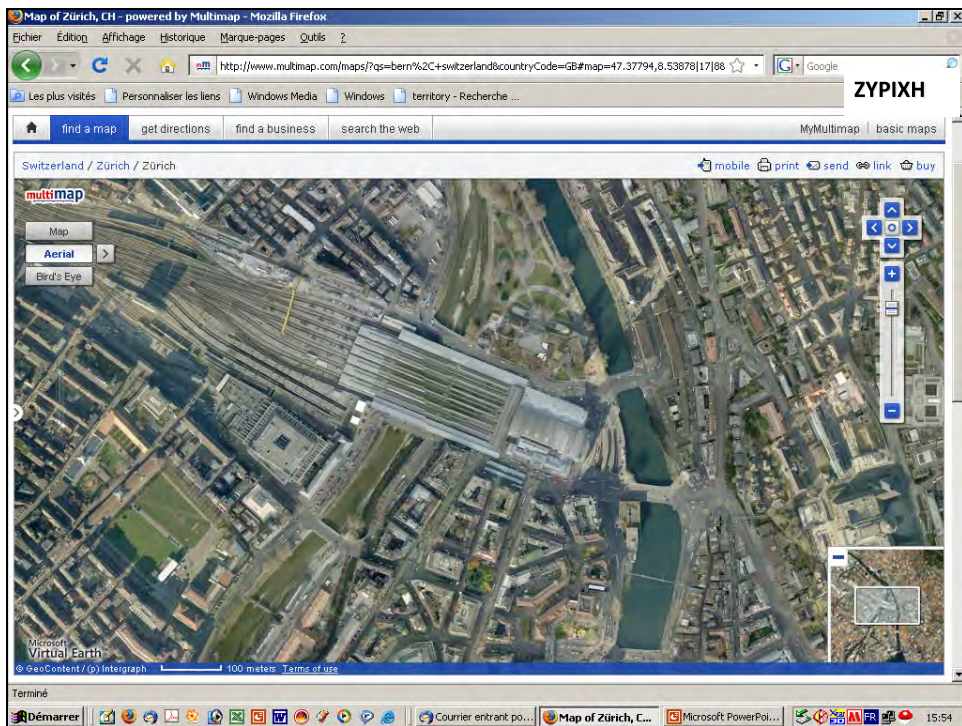
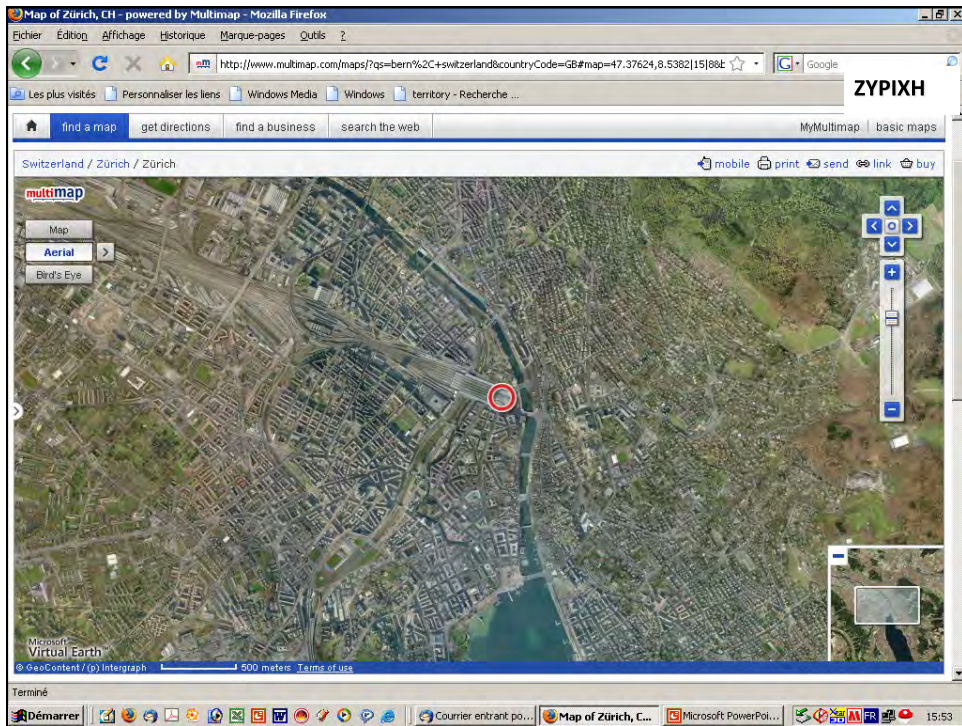

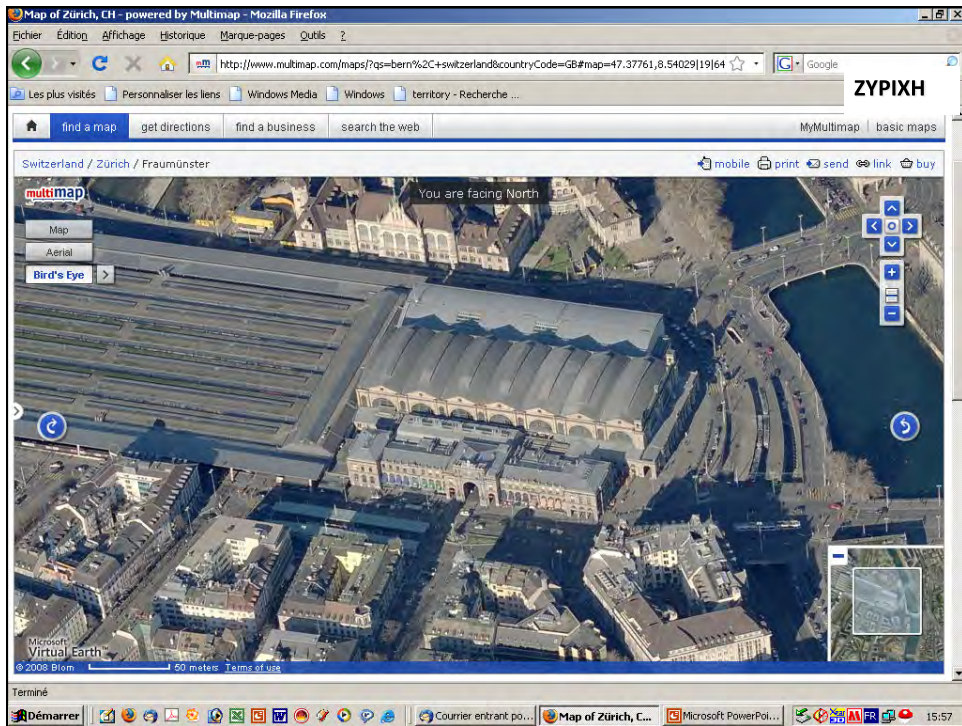
Διερχόμενος σταθμός

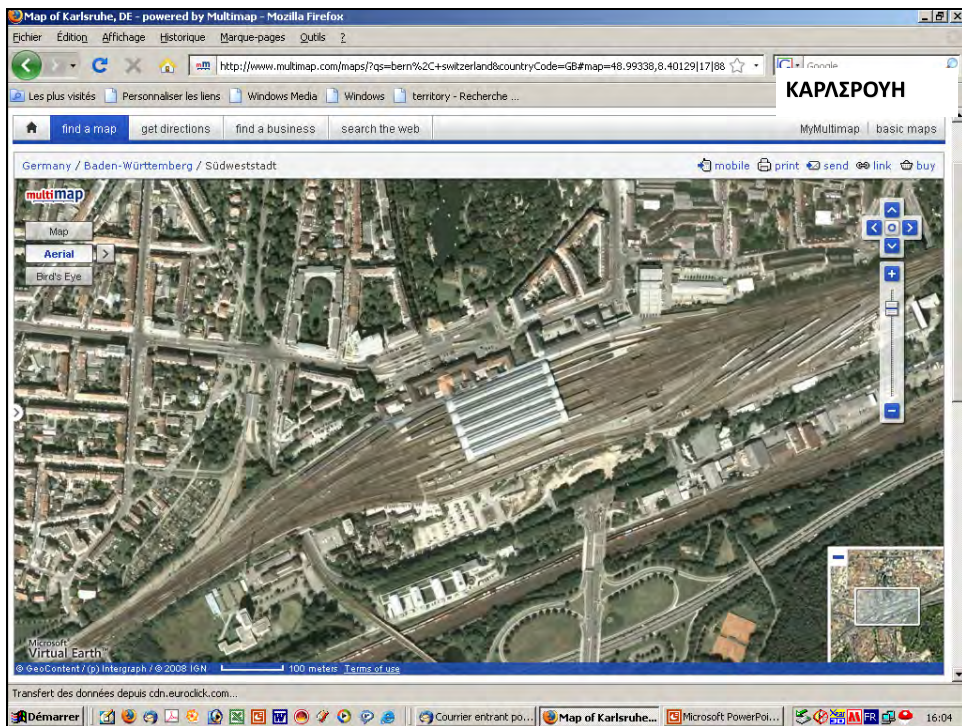
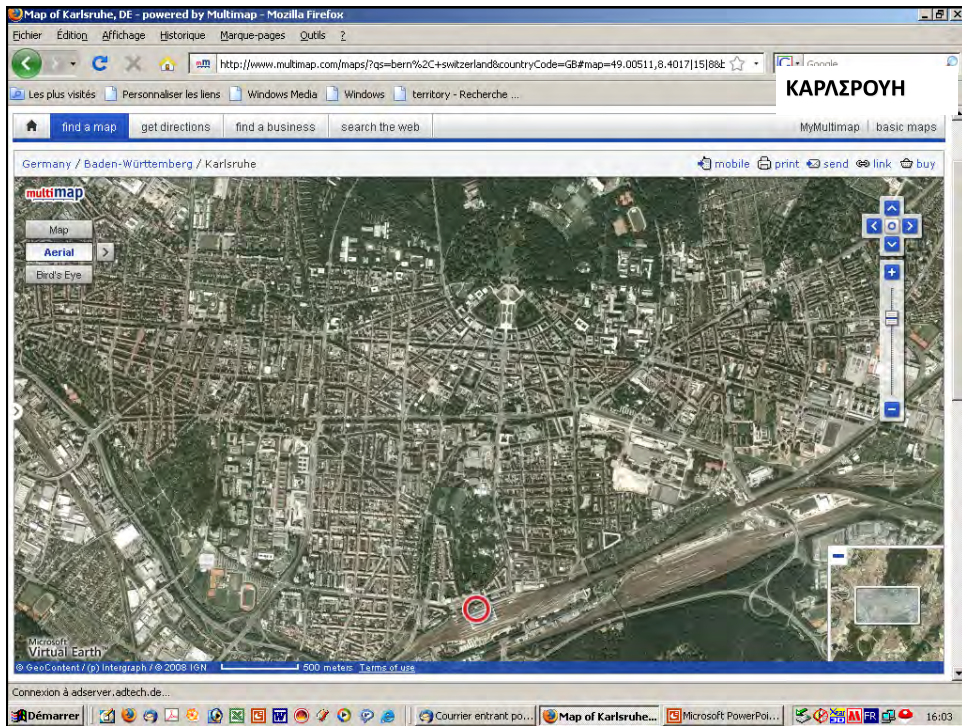

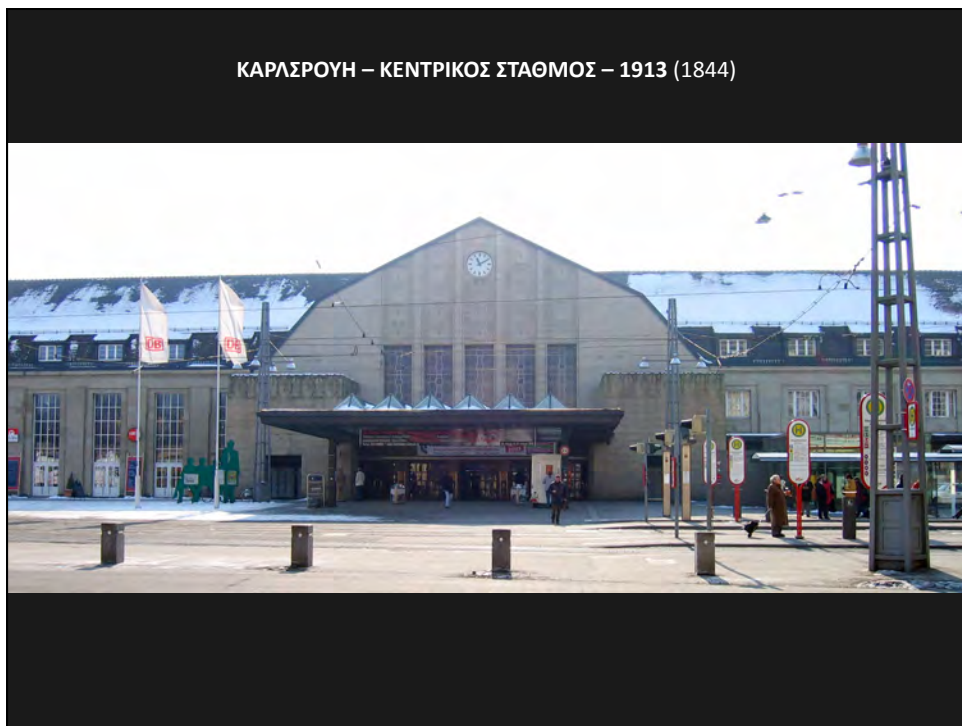
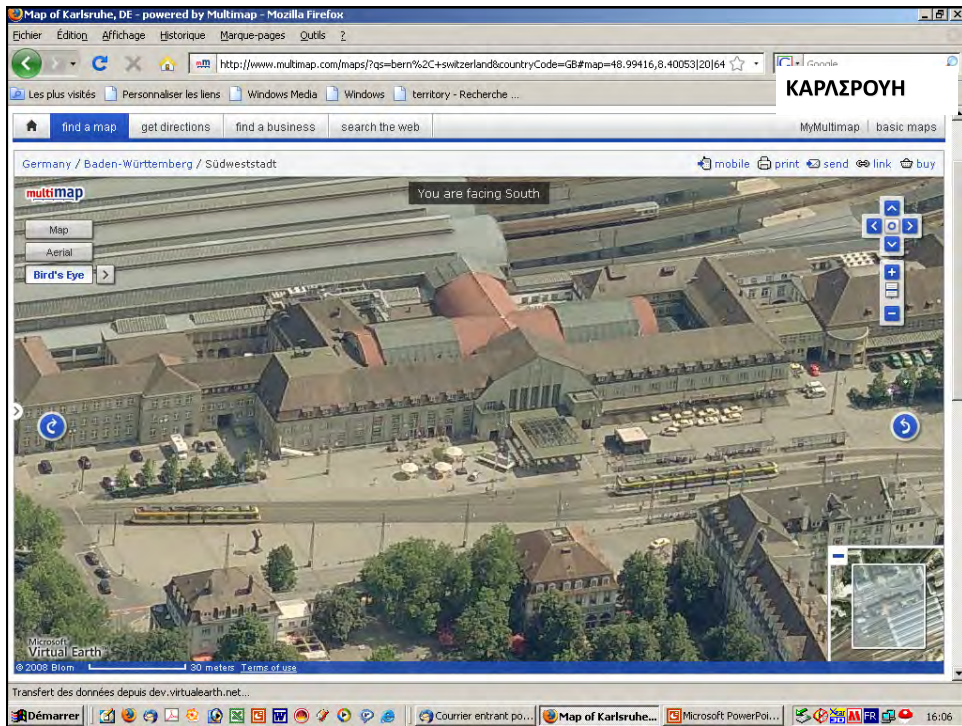

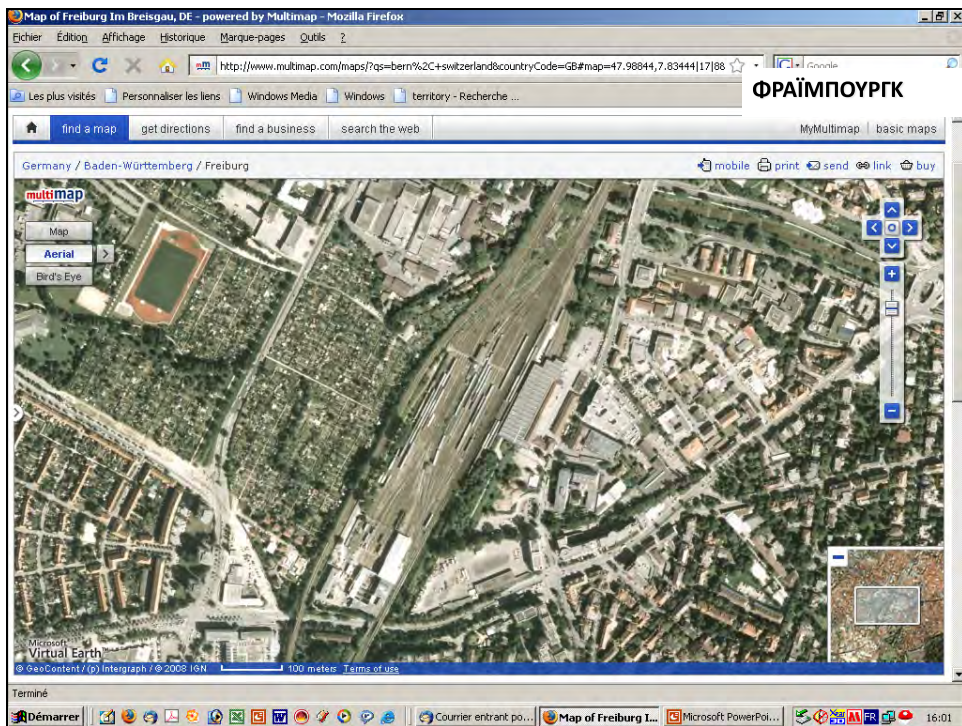
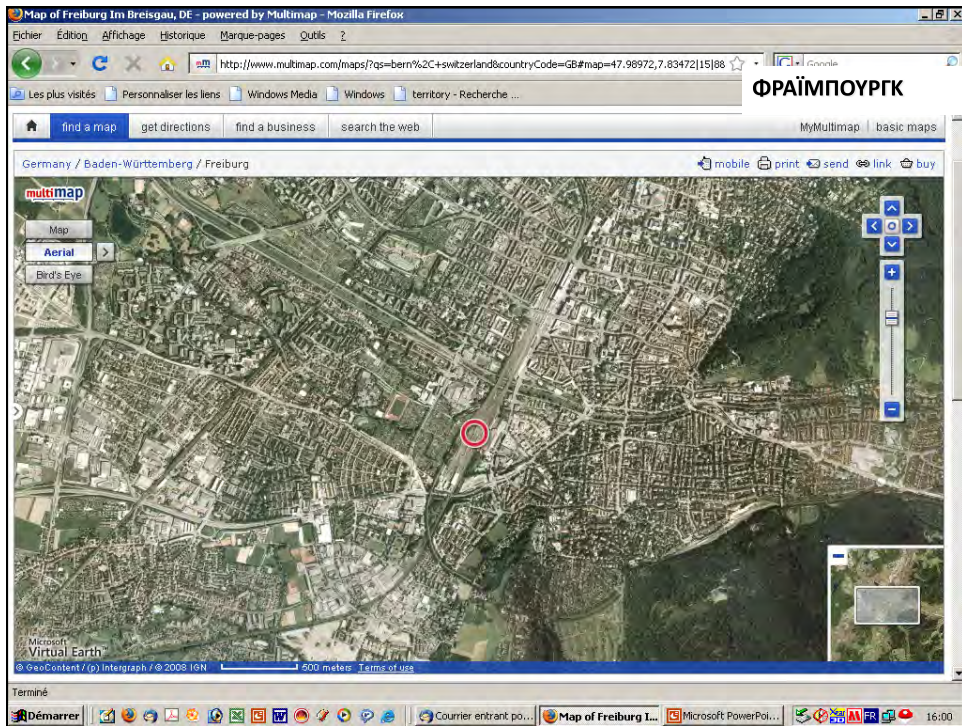

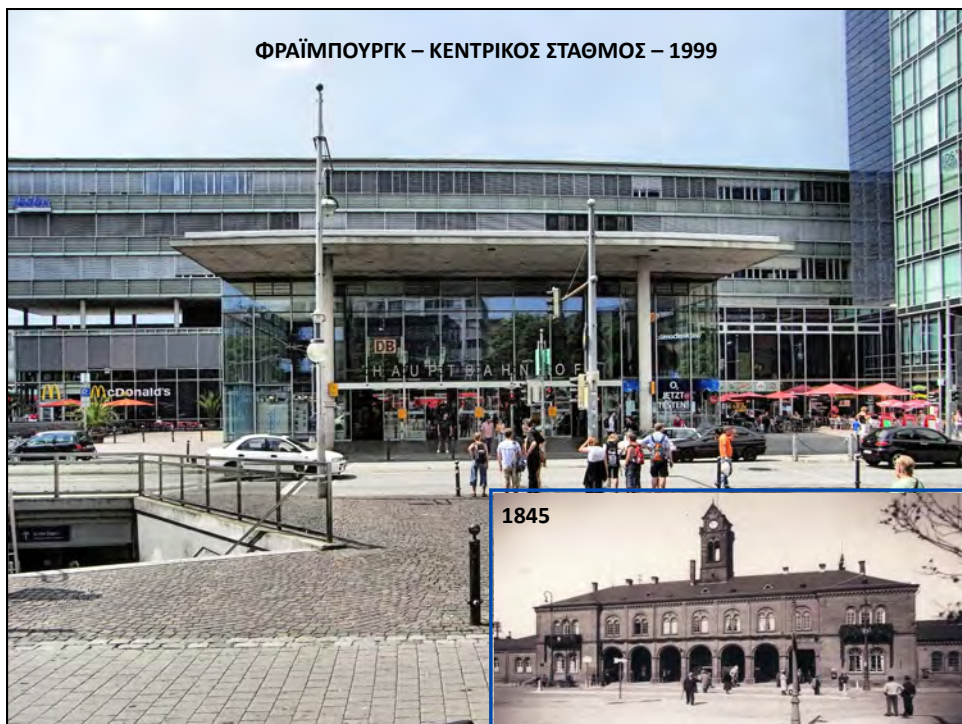
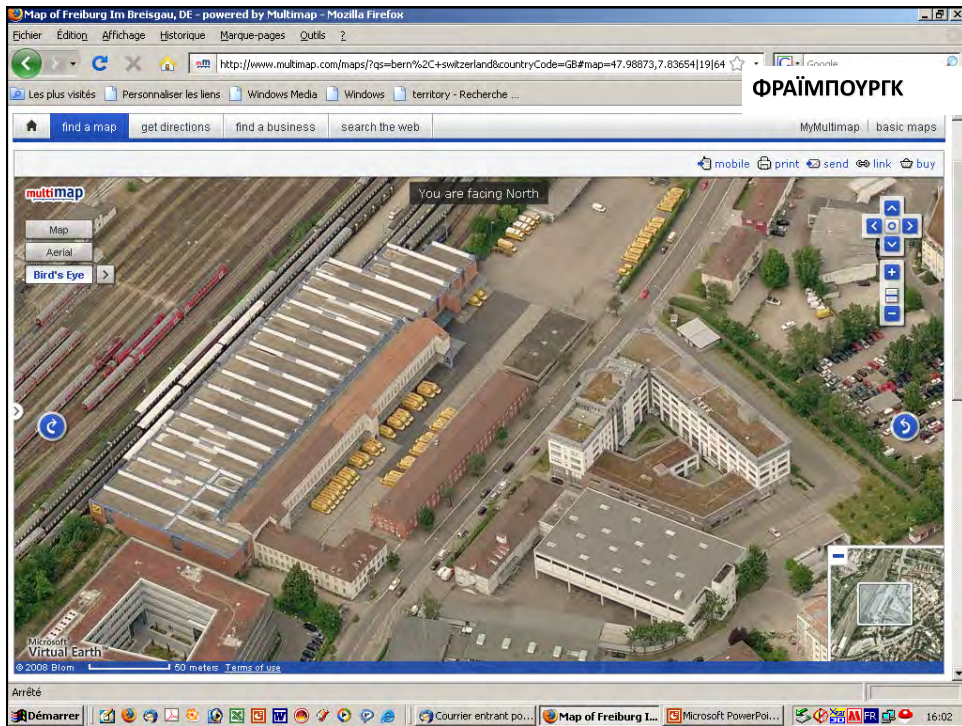

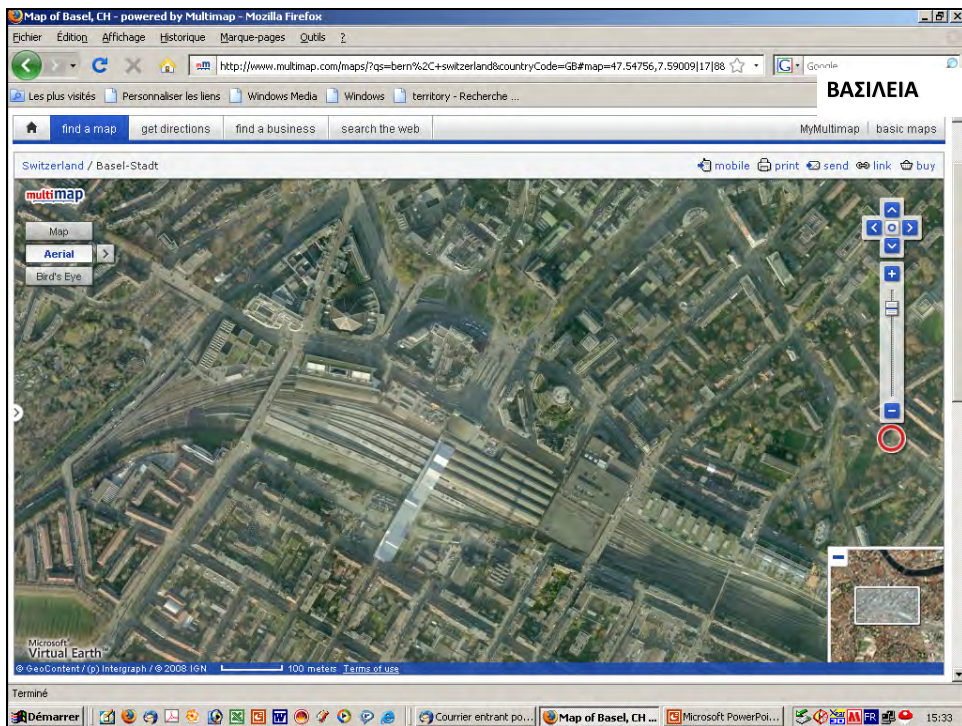
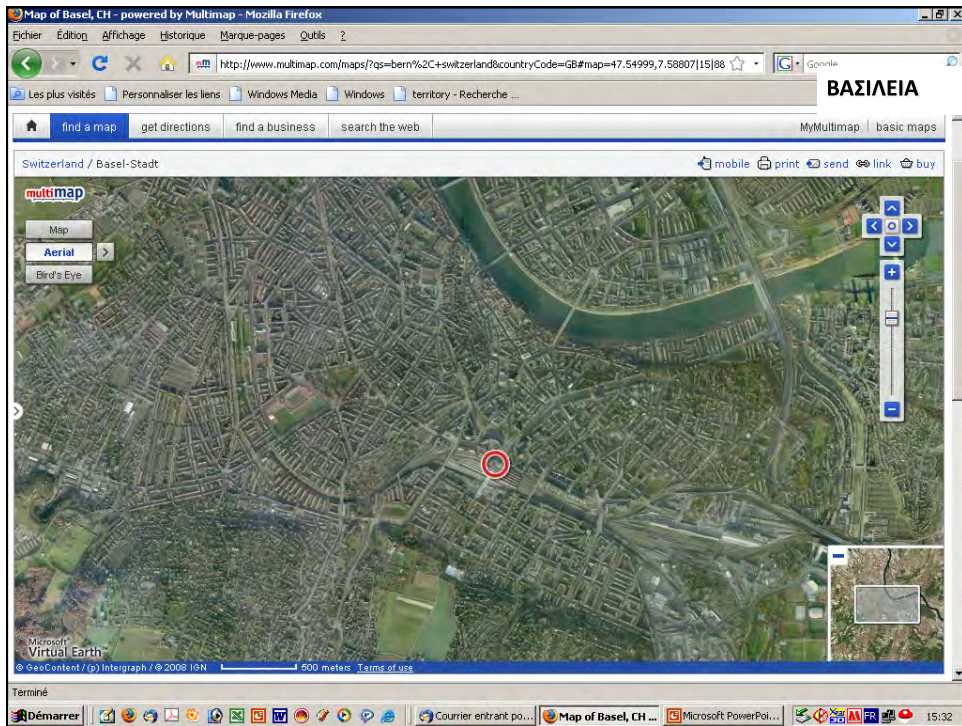

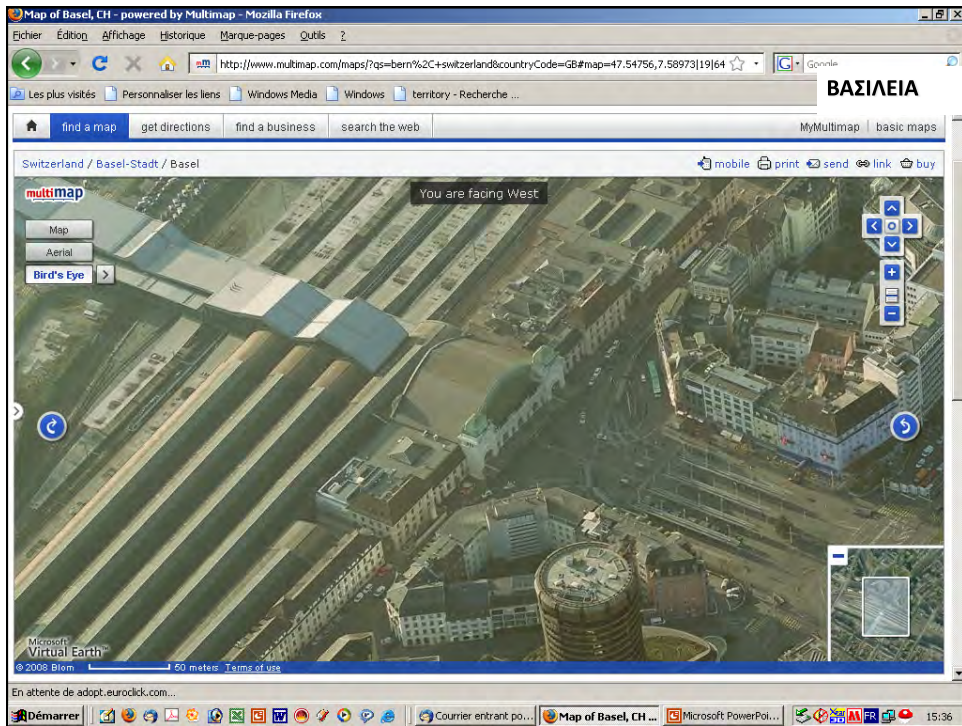

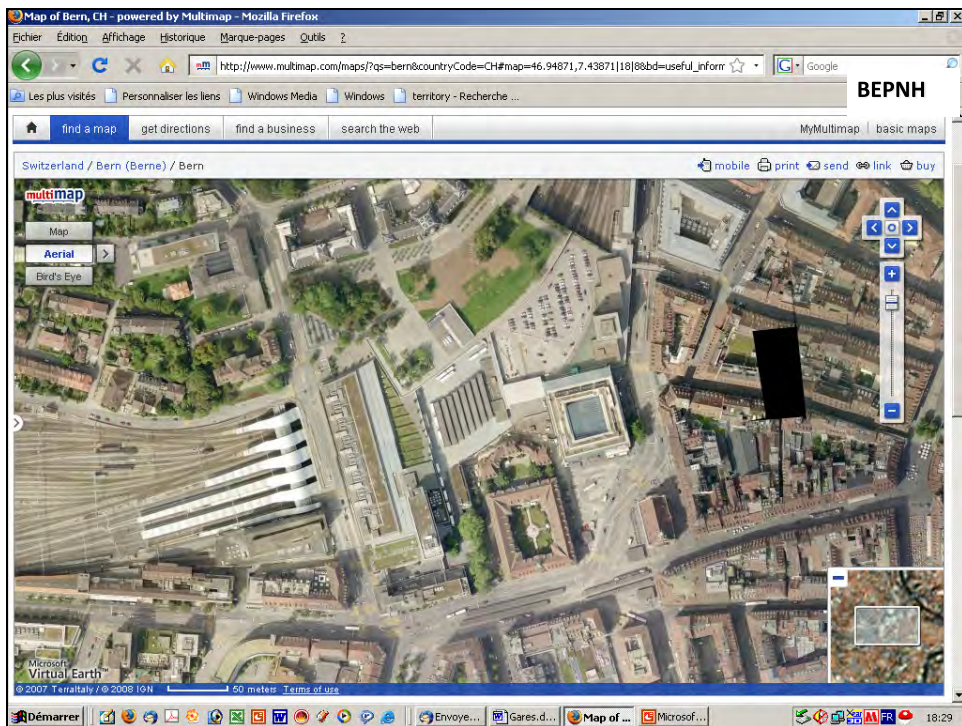
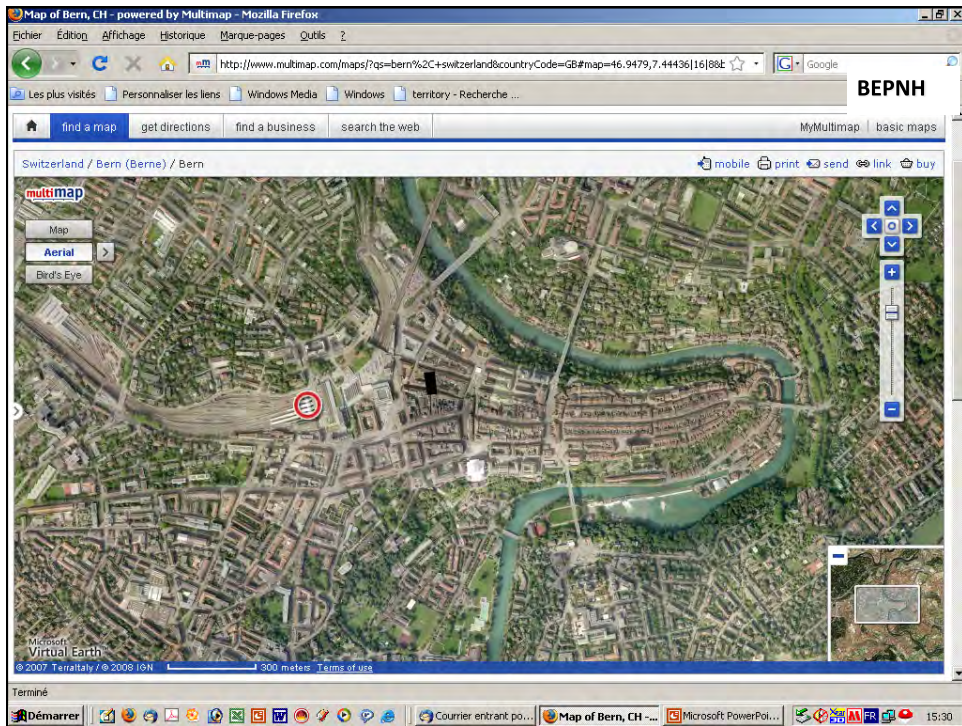

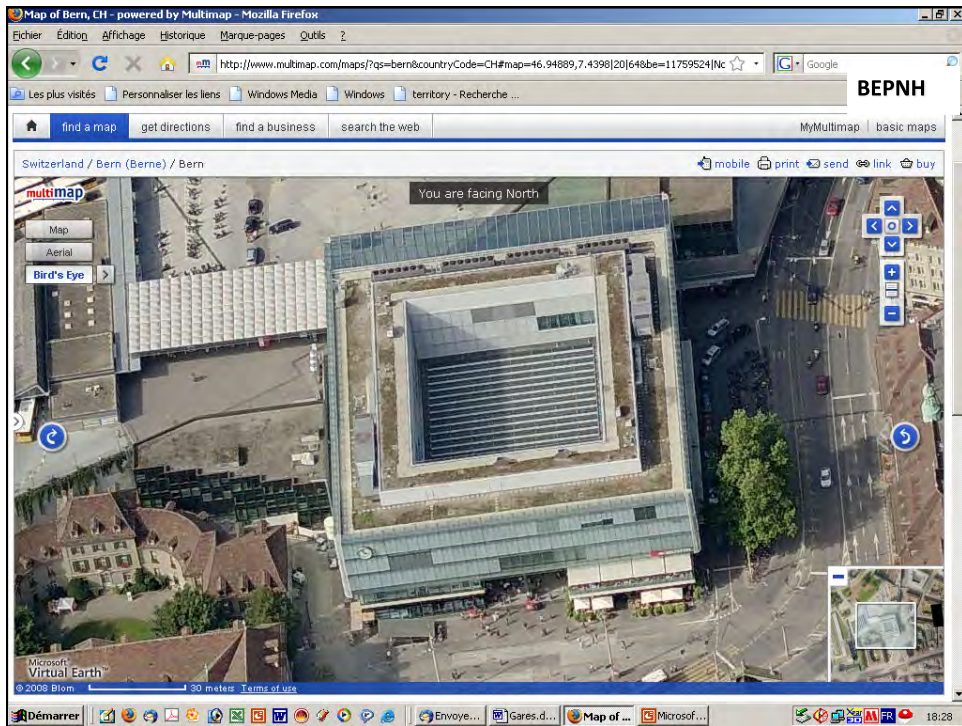

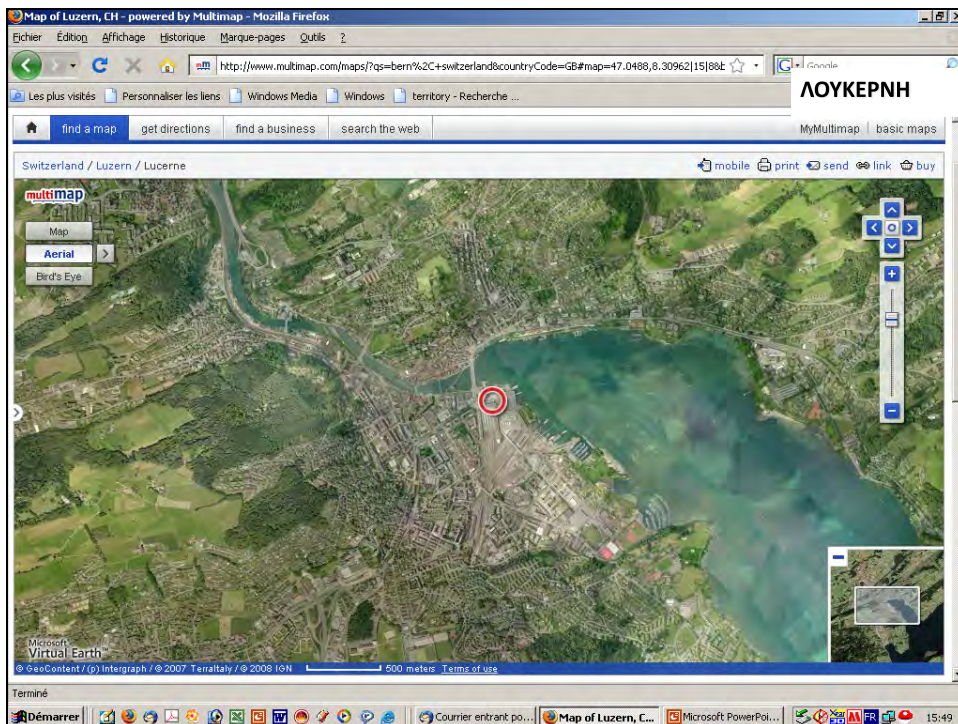
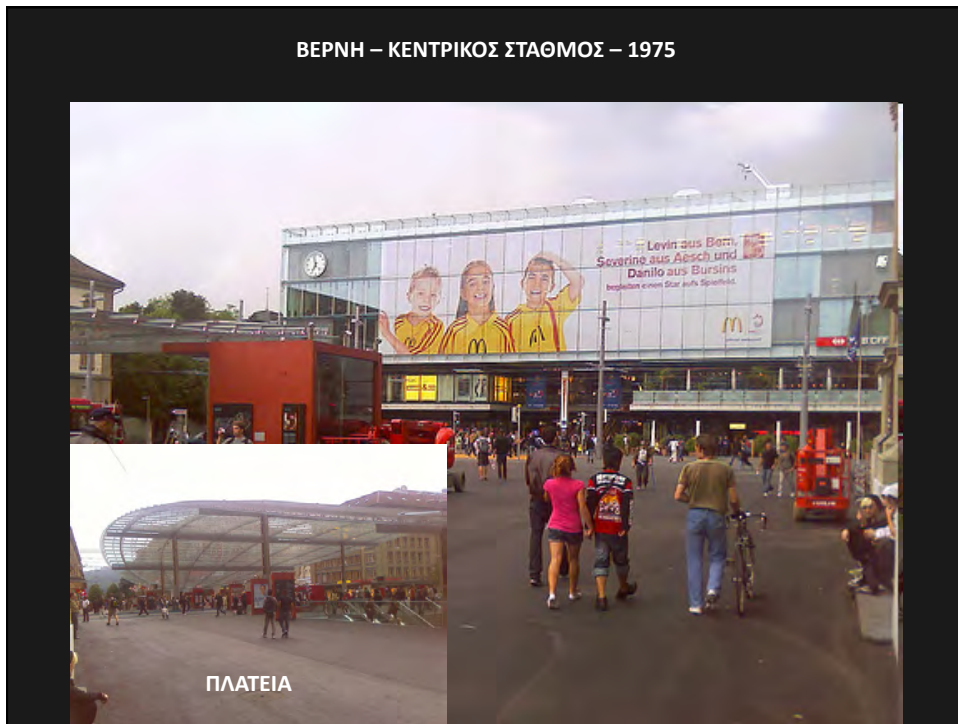

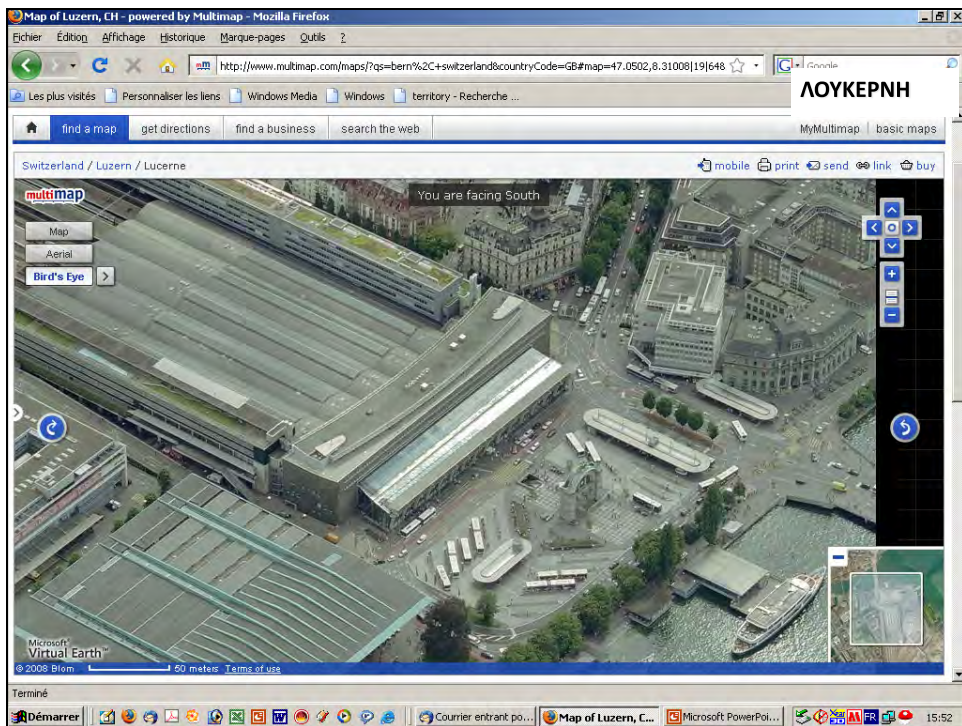
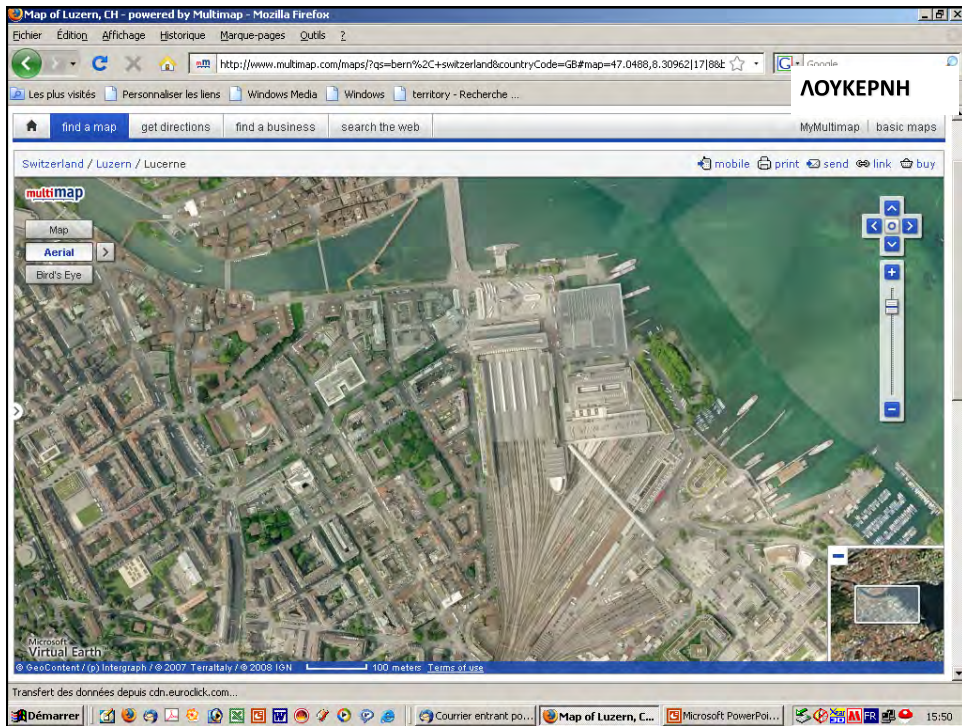

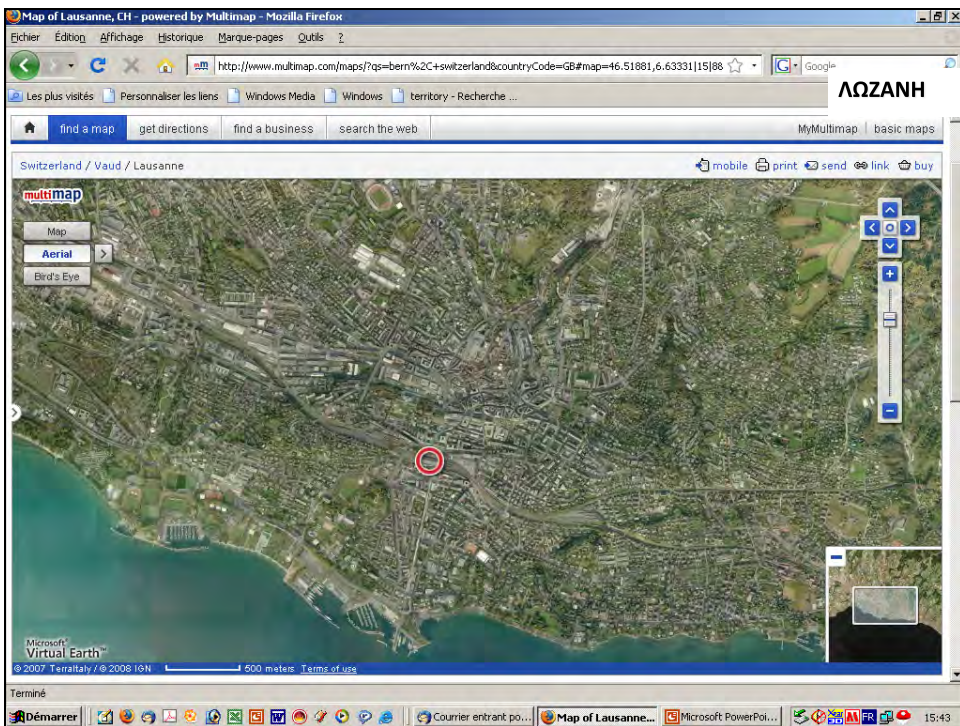

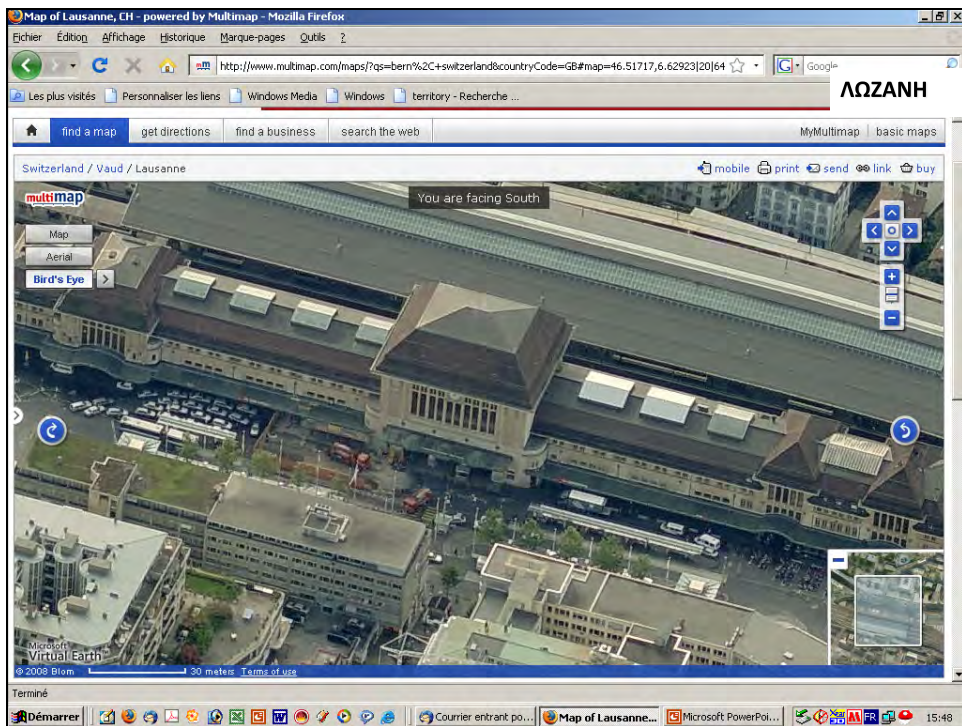
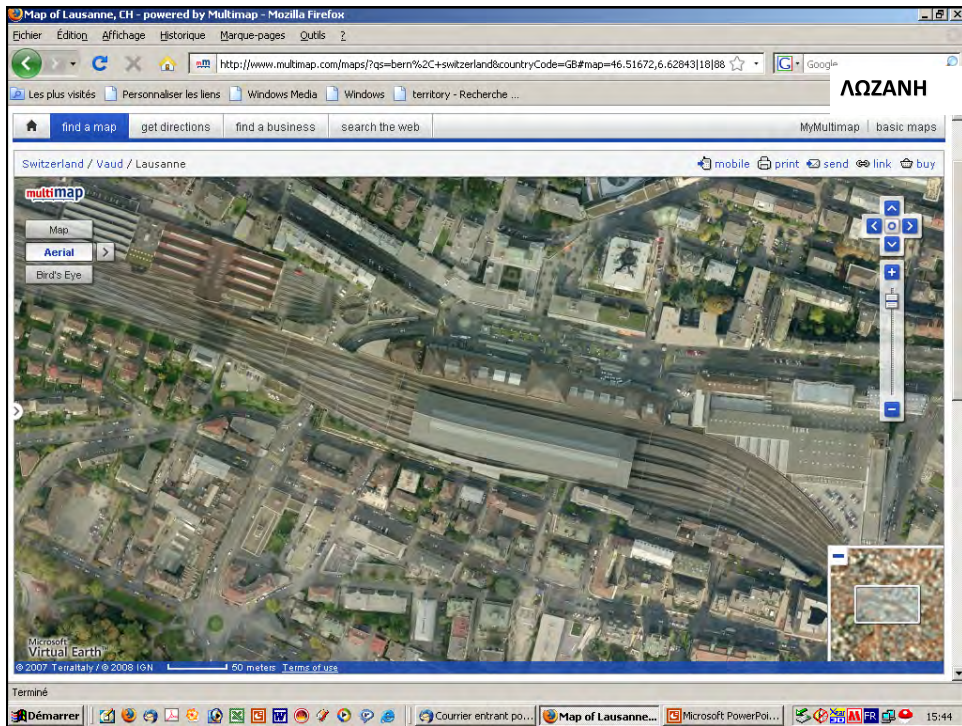

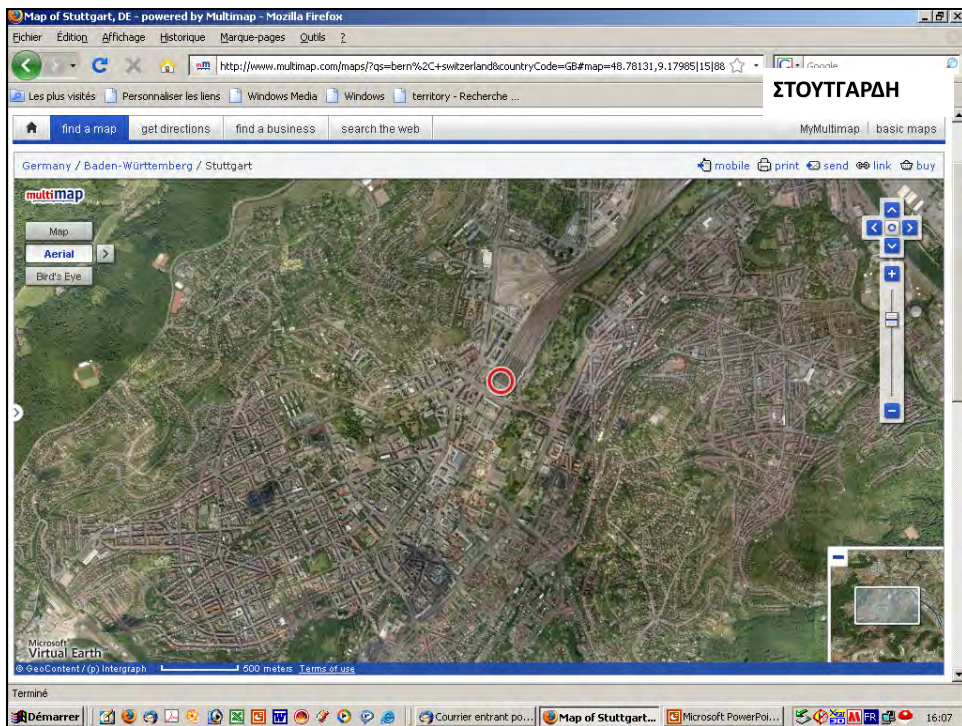

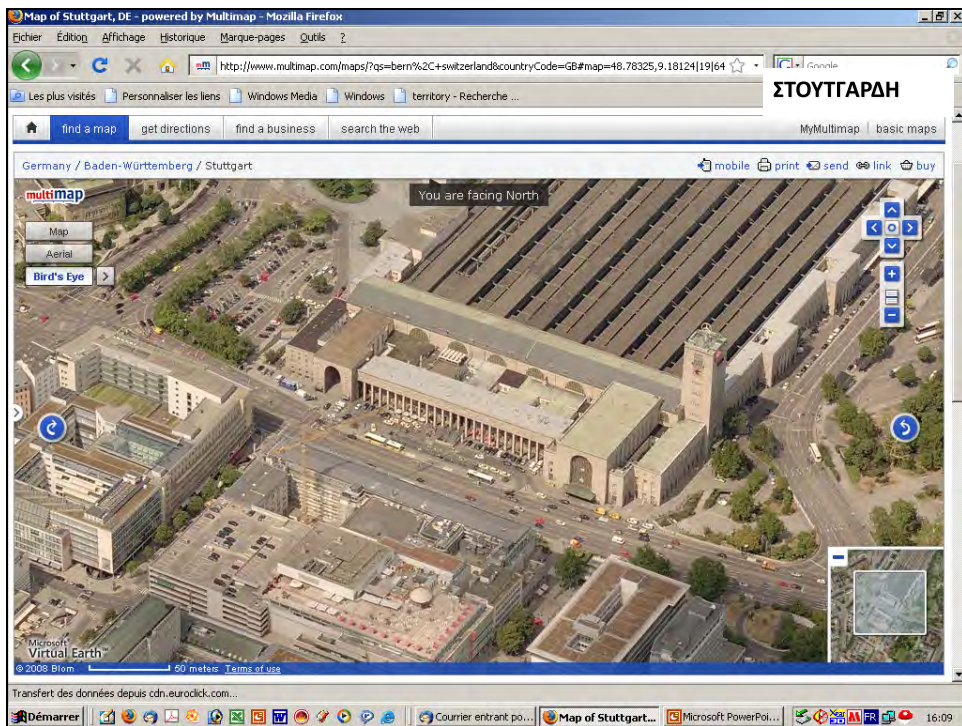
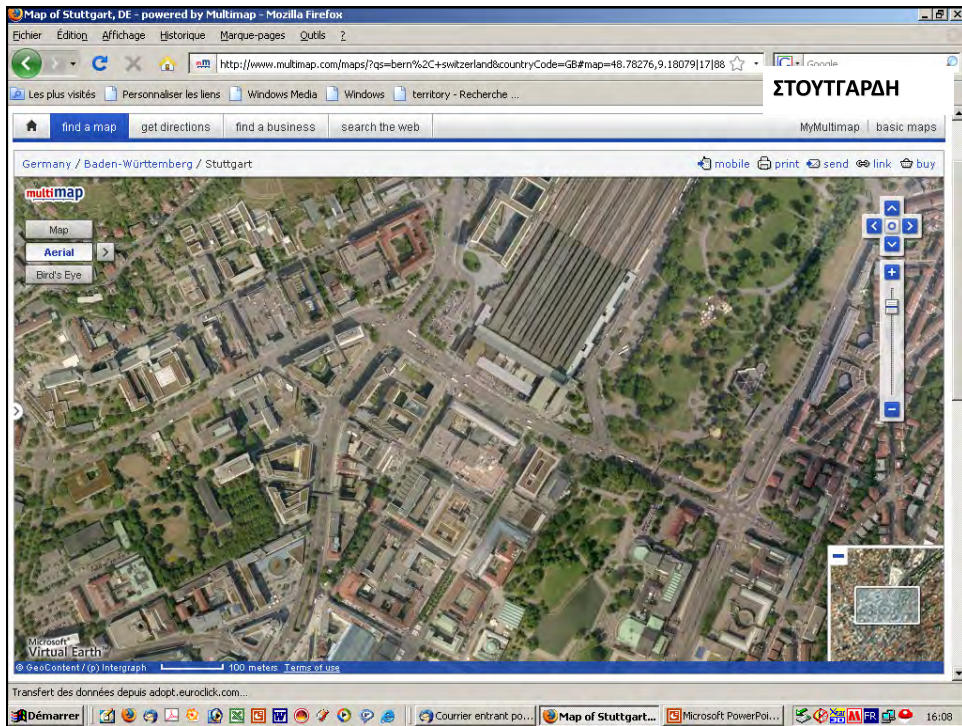

ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ – ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

Επιδράσεις στις χρήσεις και τον ιστό της πόλης

- Αξιοποίηση της κεντρικής θέσης του σταθμού με επιπρόσθετες προσβάσεις (Σύνδεση του ιστού εκατέρωθεν του σταθμού)
Γενεύη, Ζυρίχη, Καρλσρούη, Φράϊμπουργκ, Βασιλεία, Βέρνη, Λουκέρνη, Λωζάνη
- Προσελκυστικότητα με αύξηση και διαφοροποίηση της προσφοράς υπηρεσιών (Πολυλειτουργικότητα, Εμπορικό κέντρο)
Γενεύη, Ζυρίχη, Καρλσρούη, Φράϊμπουργκ, Βασιλεία, Βέρνη, Λουκέρνη, Λωζάνη
- Προσελκυστικότητα με αξιοποίηση της γης (Σχέδιο ανάπτυξης γύρω περιοχής, Οικονομικό κέντρο)
Γενεύη, Ζυρίχη, Καρλσρούη, Φράϊμπουργκ, Βασιλεία, Βέρνη, Λουκέρνη
- Αξιοποίηση και προσελκυστικότητα μέσω προσβασιμότητας (Πλατφόρμα διατροφικών μεταφορών)
Γενεύη, Ζυρίχη, Καρλσρούη, Φράϊμπουργκ

Επιδράσεις στις χρήσεις και τον ιστό της πόλης

Προσφορά αστικών υπηρεσιών (ή πώς ο σταθμός γίνεται 'πόλη')

- **Ελβετικοί σταθμοί:** ωράρια λειτουργίας 7/7 ημέρες, 24/24 ώρες

Μετατροπή του σταθμού σε πόλο αστικών δραστηριοτήτων

- **Ζυρίχη:** Λαϊκή αγορά στο κεντρικό χωλ, Χριστουγεννιάτικη αγορά, πάρτυ, εκθέσεις, κονσέρτα, προβολές ταινιών, επιδείξεις μόδας
- **Γερμανικοί σταθμοί:** προβολές σε γιγάντιες οθόνες ποδοσφαιρικών αγώνων, αθλημάτων, διεθνών εκθέσεων...

Επιδράσεις στις χρήσεις και τον ιστό της πόλης

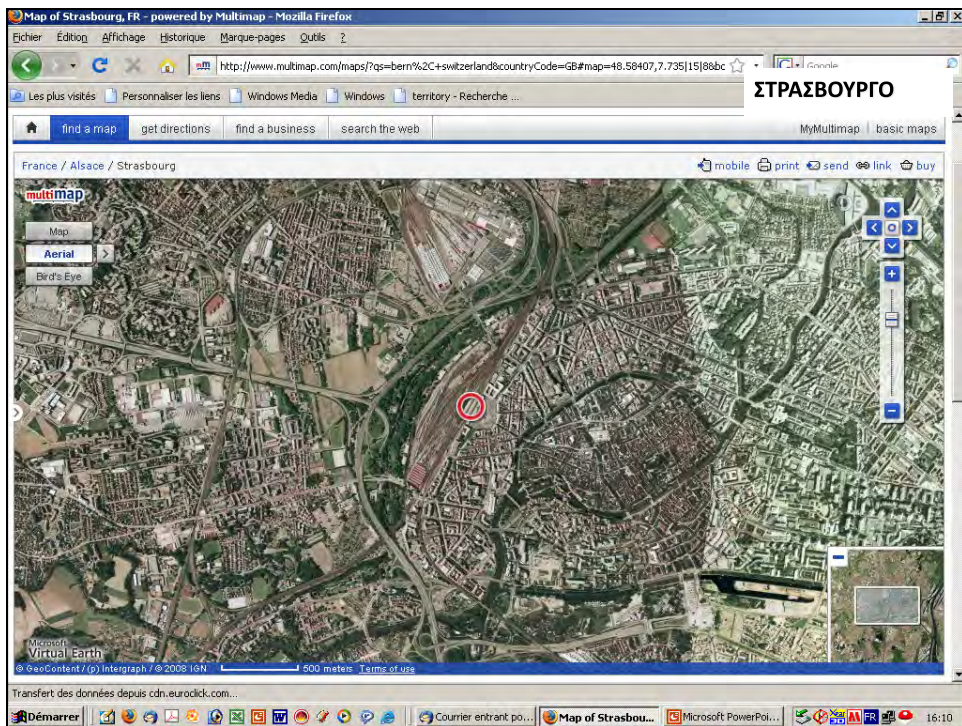
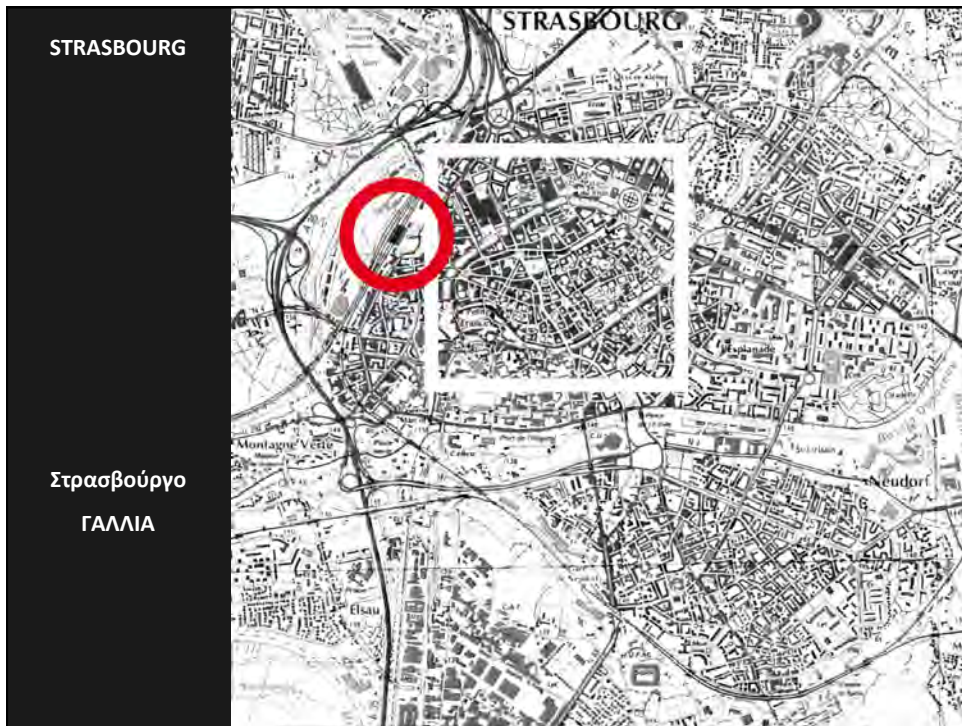
Αξιοποίηση γης στα κεντρικά σημεία της πόλης, γύρω από το σταθμό

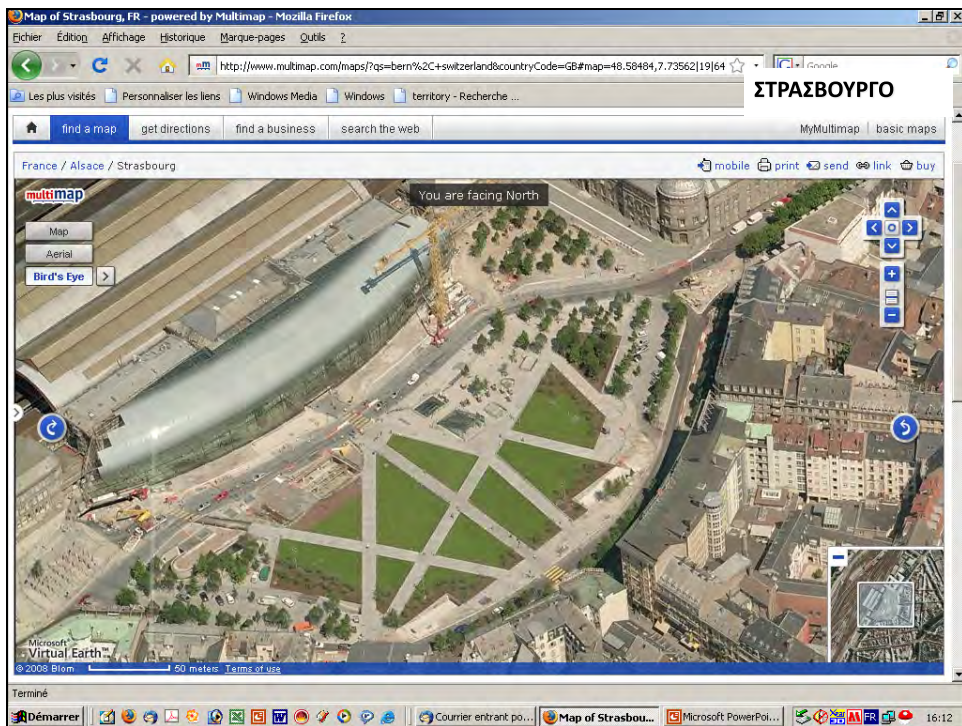
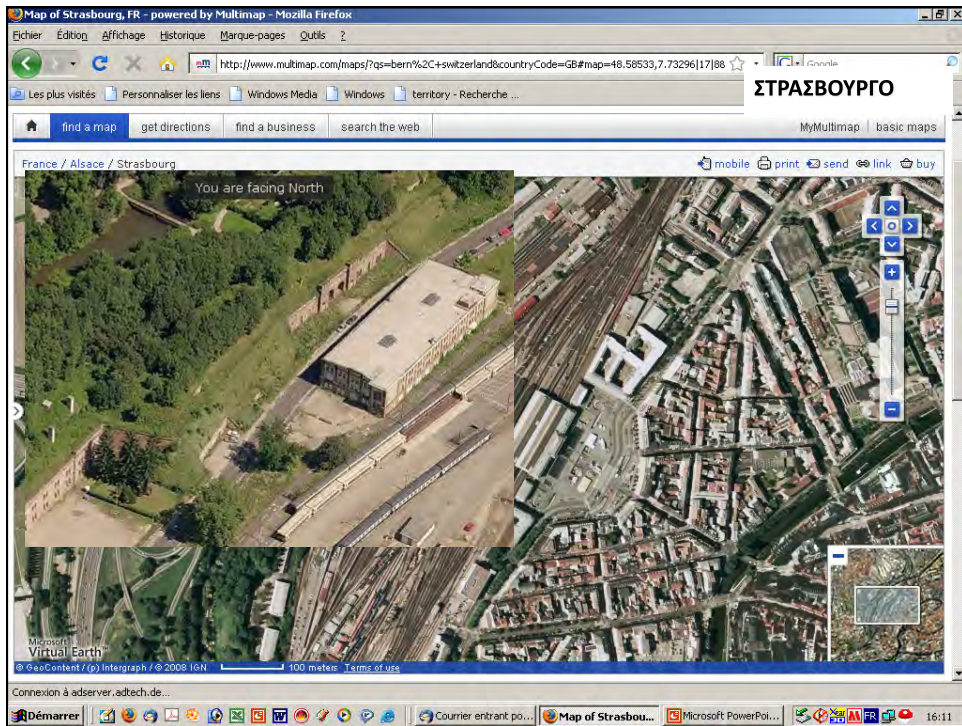
- **Βέρνη:** ενοικιάσεις συνεδριακών χώρων
- **Λουκέρνη:** ενοικιάσεις γραφείων, στέγαση επαγγελματικής σχολής και αίθουσας σπορ
- **Γενεύη:** ενοικιάσεις γραφείων, στέγαση τοπικής εφημερίδας, αίθουσα συνεδριάσεων
- **Καρλσρούη:** ενοικιάσεις γραφείων, σχέδιο ανοικοδόμησης (R. Koolhaas)
- **Φράϊμπουργκ:** εκμετάλλευση από ιδιοκτήτρια εταιρεία (ενοικιαζόμενοι χώροι και κτίρια)
- **Βασιλεία:** Διάνοιξη δρόμου και ανοικοδόμηση κατοικιών
- **Ζυρίχη:** Eurogate (+2001)

- **Ο ρόλος του κεντρικού σταθμού σήμερα**

Χωροθετημένο πολύπλοκο αντικείμενο που ανήκει ταυτόχρονα στον ευρύτερο και στον αστικό χώρο:

- δικτυακός κόμβος εισόδου / εξόδου (*gateway*)
- πλατφόρμα 'διατροπικών μεταφορών' (*intermodality*)
- τόπος, κόμβος διασύνδεσης χωρικών κλιμάκων (*interconnection*)
- δημόσια αστική υποδομή
- μοχλός ανάπτυξης σε πολλαπλές χωρικές κλίμακες

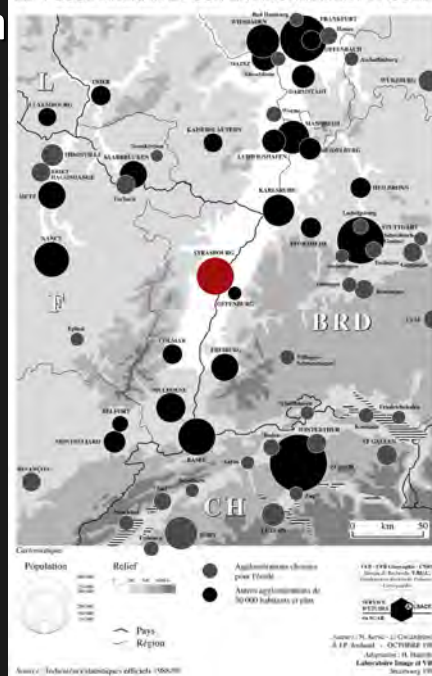

Στρασβούργο: Διεθνής διάσταση

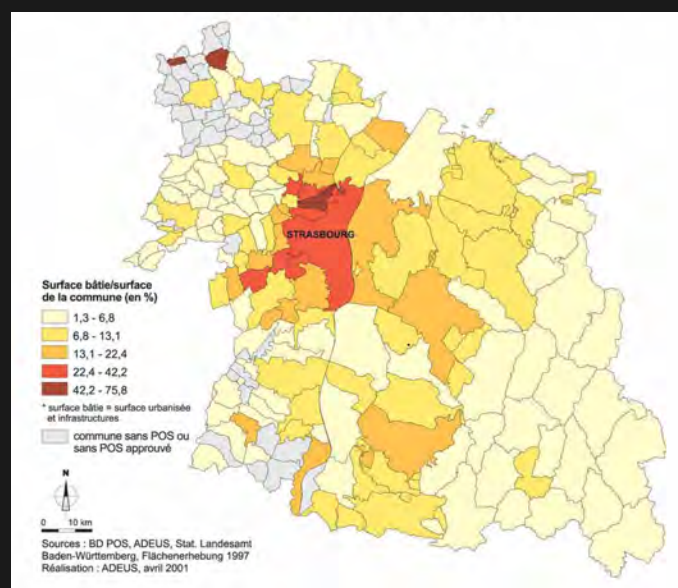
- Σύστημα πόλεων κοιλάδας του Ρήνου
- Παραμεθόρια πόλη
- Σταυροδρόμι Βορρά–Νότου και Ανατολής–Δύσης

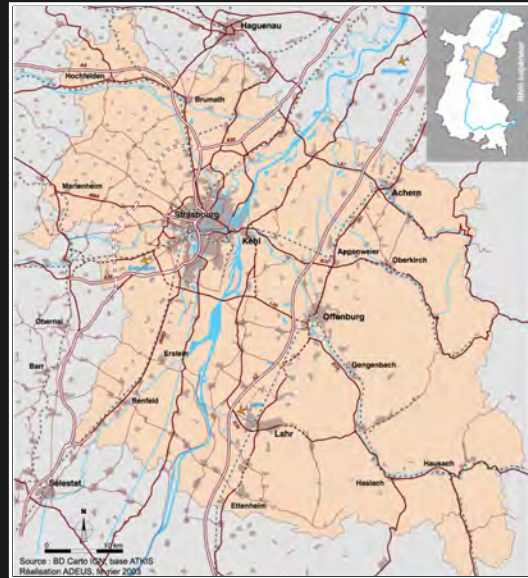
LE FOSSÉ RHÉNAN ET SON ENVIRONNEMENT PROCHE

Στρασβούργο: Παραμεθόρια περιοχή – Αστικοποίηση

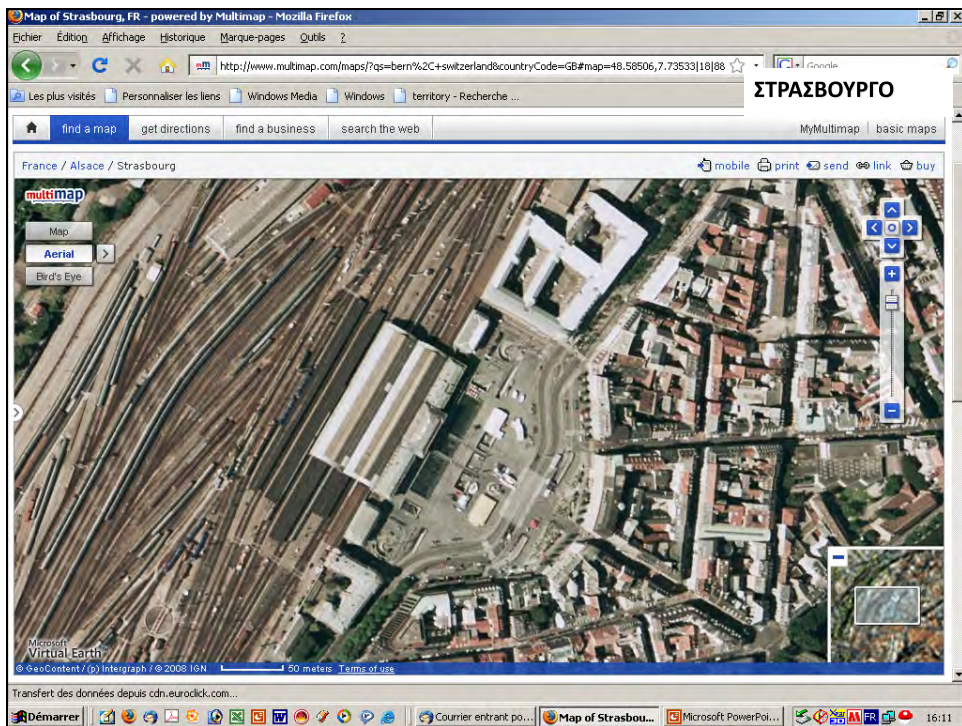
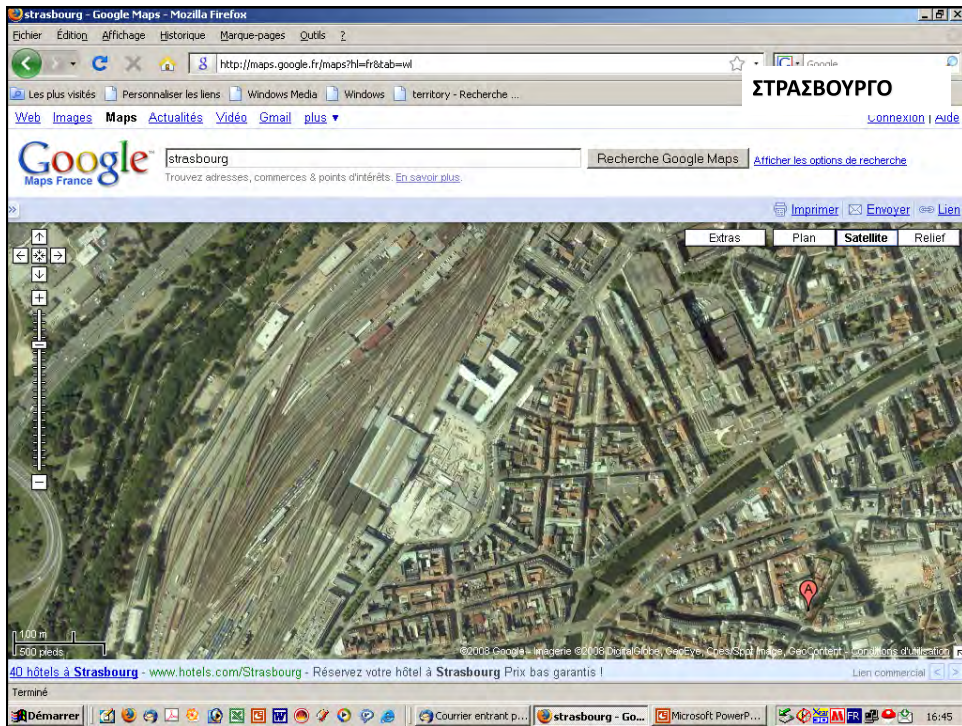

Στρασβούργο: Παραμεθόρια περιοχή – Αστικοποίηση

Στρασβούργο – Τέλη 19^{ου} αιώνα

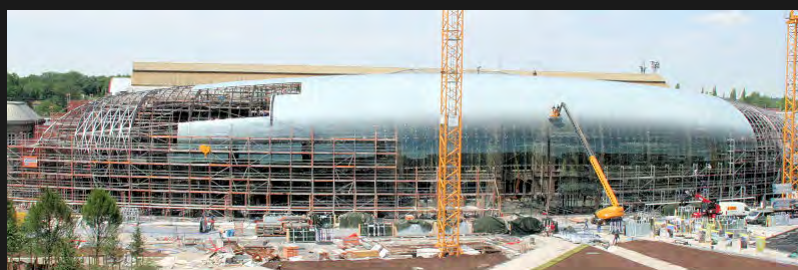
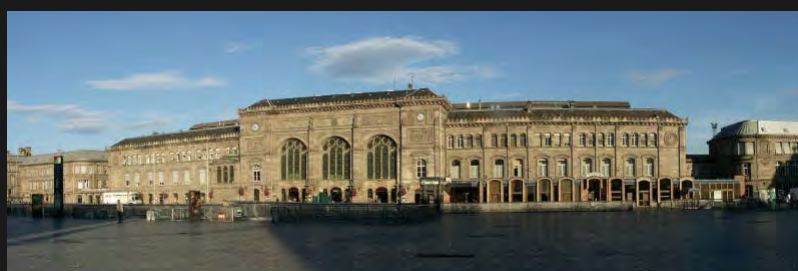

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ

Κεντρικός σιδηροδρομικός σταθμός Στρασβούργου

Εργο: Ανάπλαση της πλατείας και προσθήκη στην ανατολική όψη

Κεντρικός σιδηροδρομικός σταθμός Στρασβούργου

Εργο: Ανάπλαση της πλατείας και προσθήκη στην ανατολική όψη

